

Psykiatri

Innehåll

<i>Övergripande kompetensdefinition</i>	3
Definition av kompetensområdet	3
Kompetenskrav	3
Kompetenskrav för medicinsk kompetens	3
Kompetenskrav för kommunikativ kompetens, ledarskapskompetens samt kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete	4
Utbildningsstruktur	4
<i>Delmål</i>	7
Medicinsk kompetens	7
Kommunikativ kompetens	11
Ledarskapskompetens	12
Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete	13

Övergripande kompetensdefinition

Definition av kompetensområdet

Psykiatri är en medicinsk specialitet som omfattar utredning, bedömning, diagnostik, behandling och uppföljning samt omvårdnad och rehabilitering vid psykiska sjukdomar hos vuxna, där svårighetsgraden är av sådan art att den kräver specialistpsykiatrins samlade resurser.

Begreppet psykisk sjukdom avser här även begreppen personlighetsstörning och beroendetilstånd. Det innebär en psykisk dysfunktion med lidande och/eller funktionsinskränkning.

Psykiatri är basspecialitet till grenspecialiteten rättspsykiatri.

Kompetenskrav

Kompetenskrav för medicinsk kompetens

För specialistkompetens i psykiatri krävs att behärska handläggning av alla vanliga psykiska sjukdomar samt att kunna handlägga mindre vanliga psykiska sjukdomar. För specialistkompetens i psykiatri krävs vidare att kunna handlägga akutpsykiatriska tillstånd och att kunna initiera psykiatriska insatser vid katastrofer. Vidare krävs att behärska psykofarmakologisk och elektrokonvulsiv behandling och kunskap om bakomliggande mekanismer för uppkomsten av psykisk sjukdom och dess behandling. Vidare krävs kunskap om differentialdiagnostik mellan intermedicinska och neurologiska respektive psykiska sjukdomar samt att initialt kunna handlägga somatiska tillstånd hos patienter med psykiska sjukdomar. Vidare krävs att kunna handlägga sjukdomar inom beroendemedicin och äldrepsykiatri. Barn- och ungdomspsykiatriska kunskaper krävs för specialistkompetens. Vidare krävs att ha kunskap om de teoretiska grunderna för de olika psykologiska behandlingsmetoderna, kunna bedöma eventuell lämplig psykologisk metod för behandling av olika psykiska sjukdomar samt att kunna handlägga patienter med psykologisk behandlingsmetod. Vidare krävs att behärska tillämpning av lagar och förordningar som reglerar myndighetsutövning inom psykiatri och kunskap om annan för psykiatri relevant lagstiftning.

Slutligen krävs kunskaper i metoder för att utreda och bestämma patientens kognitiva funktion samt kunskaper i samordning och uppföljning av behandlings- och rehabiliteringsinsatser.

Kompetenskrav för kommunikativ kompetens, ledarskapskompetens samt kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Kommunikativ kompetens

Den jämlika och ansvarstagande patienten

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga till dialog och en öppen kontakt med patienten och dennes närstående, som präglas av empati och förtroende samt respekt för patientens rätt till information, inflytande och delaktighet i besluten. Kontakten ska också präglas av samverkan och lyhördhet för patientens önskemål och rätt till självbestämmande samt ge stimulans av patientens engagemang och ansvar för den egna vården.

Mångfalds- och genusaspekter

Kommunikationen med patienten och dennes närstående ska dessutom präglas av kunskap och respekt för transkulturella aspekter och mångfaldsaspekter såsom språk, etnicitet, sexuell läggning och religion samt genus.

Interprofessionella relationer

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga till kommunikation, såväl skriftligt som muntligt, med andra läkare och medarbetare, med respekt för deras yrkeskunskaper och kompetens. Detsamma gäller för kontakter med företrädare för allmänheten och olika samhällsinstanser.

Pedagogisk förmåga

Den specialistkompetenta läkaren ska ha pedagogisk förmåga för att kunna informera och undervisa, främst patienter och deras närstående men också andra läkare och medarbetare samt studenter.

Professionellt förhållningssätt och etik

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga att kontinuerligt arbeta med sitt professionella och läkaretiska förhållningssätt, med målet att kunna fatta självständiga beslut av medicinsk etisk natur.

Egen kompetensutveckling

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga att kontinuerligt pröva och identifiera, tillsammans med verksamhetens krav, de egna behoven för kompetensutveckling för att kunna motsvara kraven på bästa möjliga vård för patienterna.

Ledarskapskompetens

Medarbetarskap

Den specialistkompetenta läkaren ska ha utvecklat förmåga till självkännedom och kunskap om den egna funktionen och rollen i organisationen.

Handledarskap

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga att handleda andra läkare och medarbetare samt studenter.

Ledarskap

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga till ledarskap som utmärks av samverkan, öppenhet och dialog med medarbetarna. Ledarskapet ska vidare präglas av delaktighet och verksamhetsutveckling, som är förbättringsinriktad. Förmåga att leda arbete i vårdteam är grundläggande.

Systemkunskap

Den specialistkompetenta läkaren ska ha kunskap om hälso- och sjukvårdens organisation, administration, ekonomi och regelverk samt om dess styrning för bästa resursutnyttjande.

Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Medicinsk vetenskap

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga till ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt genom deltagande i forsknings- och utvecklingsarbete samt genom att tillägna sig kunskaper i forskningsmetodik, inklusive epidemiologiska grundbegrepp, och evidensbaserad medicin.

Förbättrings- och kvalitetsarbete

Den specialistkompetenta läkaren ska ha kunskap och kompetens i evidensbaserat förbättrings- och kvalitetsarbete. Målet är att kunna delta i och ansvara för kontinuerligt systematiskt förbättringsarbete med betoning på helhetsperspektiv, patientsäkerhet, patientnytta, mätbarhet och lärandestyrning för att kritiskt kunna granska och utvärdera den egna verksamheten.

Folkhälsa och prevention

Den specialistkompetenta läkaren ska ha kunskaper om hälsans bestämningfaktorer, och andra folkhälsoaspekter samt om metoder för hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser för att i det medicinskt vetenskapliga arbetet och kvalitetsarbetet kunna beakta denna kunskap.

Utbildningsstruktur

Arbete inom vuxenpsykiatri med sluten- och öppenvård utgör basen för ST. Tidig erfarenhet inom akutpsykiatri och tvångsvård är viktigt. Tjänstgöringar inom beroendemedicin och vid enheter som utreder och behandlar äldrepsykiatriska patienter samt tjänstgöring inom barn- och ungdomspsykiatri bör ingå i ST. Tjänstgöring inom rättspsykiatri rekommenderas. Tjänstgöring både vid enheter där osorterat patientklientel handläggs och vid specialiserade enheter rekommenderas.

Det är angeläget med kurs i psykoterapi där ST-läkaren ska tillägna sig kunskap om skilda psykologiska behandlingsmetoder. Under kursen är det viktigt att integrering av teori och praktiska färdigheter sker under handledning av handledarutbildade legitimerade psykoterapeuter. Kursen bör varvas med klinisk tjänstgöring så att ST-läkaren kan tillämpa kunskaperna i sin dagliga läkarverksamhet.

Tjänstgöring inom angränsande specialiteter bör ingå i ST, särskilt värdefullt är tjänstgöring inom någon neurospecialitet företrädesvis neurologi eller rehabiliteringsmedicin samt inom en internmedicinsk specialitet. Tjänstgöring inom allmänmedicin kan till del ersätta den internmedicinska placeringen. Den avslutande placeringen bör vara inom vuxenpsykiatri för att underlätta övergången till det självständiga arbetet som specialist.

ST-läkaren bör aktivt delta i regelbundet återkommande lokala utbildningsmöten. Internationellt kunskaps- och erfarenhetsutbyte rekommenderas.

Delmål

Medicinsk kompetens

Delmål 1	Metoder för lärande	Uppföljning
Att behärska handläggning av vanliga och viktiga psykiska sjukdomar med betoning på de stora folksjukdomarna	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Seminarium	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarium
	Medsittning	Skriftligt dokumenterat medsittning
	Teoretiska studier	

Delmål 2	Metoder för lärande	Uppföljning
Att kunna handlägga övriga psykiska sjukdomar	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Seminarium	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarium
	Medsittning	Skriftligt dokumenterat medsittning
	Teoretiska studier	

Delmål 3	Metoder för lärande	Uppföljning
----------	---------------------	-------------

Att kunna handlägga akutpsykiatriska tillstånd samt att initialt kunna handlägga katastrofpsykiatriska situationer	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Seminarium	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarium
	Medsittning	Skriftligt dokumenterat medsittning
	Teoretiska studier	

Delmål 4	Metoder för lärande	Uppföljning
Att behärska psyko-farmakologisk och elektrokonvulsiv behandling samt att ha kunskap om bakomliggande mekanismer för uppkomsten av psykisk sjukdom och dess behandling	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Seminarium	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarium
	Teoretiska studier	

Delmål 5	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om differentialdiagnostik mellan internmedicinska och neurologiska sjukdomar respektive psykiska sjukdomar samt att initialt kunna handlägga somatiska tillstånd hos patienter med psykisk sjukdom	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Seminarium	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarium

	Medsittning	Skriftligt dokumenterat medsittning
	Teoretiska studier	

Delmål 6	Metoder för lärande	Uppföljning
Att kunna handlägga vanliga substansberoendetillstånd samt att ha kännedom om deras komorbiditet med internmedicinska tillstånd och med övriga psykiska sjukdomar	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Seminarium	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarium
	Medsittning	Skriftligt dokumenterat medsittning
	Teoretiska studier	

Delmål 7	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om neurodegenerativa sjukdomar samt att kunna handlägga psykisk sjukdom hos äldre	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Seminarium	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarium
	Medsittning	Skriftligt dokumenterat medsittning
	Teoretiska studier	

Delmål 8	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om utvecklingsrelaterad psykisk sjukdom samt att ha kännedom om barnpsykiatriskt arbets-sätt och om avvikande kontra normal psyko-logisk och neurologisk utveckling i barn- och ungdomsåren	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Seminarium	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarium
	Teoretiska studier	

Delmål 9	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om de teoretiska grunderna för de olika psykologiska behandlingsmetoderna samt att kunna bedöma eventuell lämplig psykologisk metod för behandling av olika psykiska sjukdomar samt att kunna handlägga patienter med psykologisk behandlingsmetod	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Teoretiska studier	

Delmål 10	Metoder för lärande	Uppföljning
Att behärska tillämpning av lagar och förordningar som reglerar myndighetsutövning inom kompetensområdet samt att ha kunskap om annan för psykiatrin relevant lagstiftning samt ha kännedom om rättspsykiatrins organisation och arbetsuppgifter.	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Seminarium	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarium

	Teoretiska studier	
--	--------------------	--

Delmål 11	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om kognitiva funktionshinder, dess betydelse för patientens vård och behandling samt att ha kunskap om testmetoder för dessa	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Seminarium	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarium
	Teoretiska studier	

Delmål 12	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om samordning och uppföljning av patienter över lång tid.	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Seminarium	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarium
	Teoretiska studier	

Kommunikativ kompetens

Delmål 13	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga till dialog och en öppen kontakt med patienten och dennes närstående samt att ha förmåga till	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare

kommunikation, såväl skriftligt som muntligt, med andra läkare och medarbetare	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Vårdteamarbete	Skriftligt dokumenterat deltagande i vårdteamarbete

Delmål 14	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga att informera och undervisa patienter, närstående, andra läkare och medarbetare samt studenter	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Undervisa under handledning	Skriftligt dokumenterad undervisning utfärdat av aktuell handledare

Delmål 15	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga att kontinuerligt arbeta med sitt professionella och läkaretiska förhållningssätt	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänt kurs utfärdat av kursledare
	Seminarium	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarium

Ledarskapskompetens

Delmål 16	Metoder för lärande	Uppföljning
------------------	----------------------------	--------------------

Att ha förmåga att handleda andra läkare och medarbetare samt studenter	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Handleda under handledning	Skriftligt dokumenterad handledning utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Teoretiska studier	

Delmål 17	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga att leda i samverkan och dialog med medarbetarna och att leda i vårdteam samt att ha kunskap om den egna rollen i organisationen	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av aktuell kursledare
	Vårdteamarbete	Skriftligt dokumenterat deltagande i vårdteamarbete

Delmål 18	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om hälso- och sjukvårdens organisation, styrning och regelverk	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av aktuell kursledare
	Teoretiska studier	

Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Delmål 19	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga till ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt	Skriftligt individuellt arbete under handledning enligt vetenskapliga principer	Intyg om godkänt skriftligt individuellt arbete utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Deltagande i större yrkesrelaterad sammankomst	Skriftligt dokumenterat deltagande i större yrkesrelaterad sammankomst
	Seminarium	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarium
	Teoretiska studier	

Delmål 20	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om och kompetens i evidensbaserat förbättrings- och kvalitetsarbete	Kvalitets- och utvecklingsarbete under handledning	Skriftligt dokumenterat deltagande i kvalitets- och utvecklingsarbete utfärdat av aktuell handledare

Delmål 21	Metoder för lärande	Uppföljning
------------------	----------------------------	--------------------

Att ha kunskap om hälsans bestämningsfaktorer, och andra folkhälsoaspekter samt om metoder för hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av aktuell kursledare
	Seminarium	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarium
	Teoretiska studier	